ការតាមព្យាបាទរបស់វៀតមិញ

បន្ទាប់ពីបានរត់ចេញពីក្រញាំវៀតមិញមក នាងទៀងសំណាក់នៅផ្ទះលោកថាច់-ទីហុងជាឪពុកមាអស់មួយរយៈ ។ ពេលមួយនោះ លោកសង្ឃមួយអង្គព្រះនាម ងិន បានសាកល្បងសម្លាប់នាងទៀង ។ ក្រោយមកទើបគេដឹងថា លោកសង្ឃក្លែងក្លាយនេះត្រូវវៀតមិញបំបួសដើម្បីឲ្យមកកំចាត់ ។ ដោយមិនអាចធ្វើអ្វីនាងទៀងកើត ដោយសារការយាមល្បាតយ៉ាងតឹងរ៉ឹងរបស់លោកថាច់-ទីហុង លោកសង្ឃនេះក៏បាត់ខ្លួនទៅ ។ រាប់យប់នាងទៀងតែងតែគេងនៅក្បែរម្ដាយបង្កើតរបស់លោកថាច់-ទីហុង ។ គាត់ជាមនុស្សពិការភ្នែក តែមានអារម្មណ៍រហ័សរហួនណាស់ កាលណាឮសូរសឹរបសម្លេងអ្វីមួយកើតឡើង ។

នៅយប់មួយ... វេលាម៉ោងប្រហែល២ទៀបភ្លឺ នាងទៀងកំពុងតែគេងលង់លក់ស្កប់ស្កល់ ជីដូនពិការភ្នែកស្រាប់តែឮសូរសឹរបជើងឡើងលើជណ្ដើរផ្ទះ ។ យាយសួរតិចៗថា ៖ នរណា ? នរណា ? ។ មិនឮឆ្លើយ យាយក៏បន្លឺងសម្លេងស្រែកមិនឮឆ្លើយ យាយក៏បន្លឺងសម្លេងស្រែកយ៉ាងខ្លាំង « ជួយផងៗ ! វៀតមិញ ! » ព្រោះនៅកាសៈទេសៈនោះ វៀតមិញតែងតែចូលមកចាប់ចងខ្មែរបំរើបារាំងជារៀងរាល់យប់ ។ លោកថាច់-ទីហុងភ្ញាក់ដោយឮសូរសម្លេងស្រែករបស់ម្ដាយ ក៏រត់សំដៅមកកន្លែងកើតហេតុមួយរំពេច ។ មកដល់ភ្លាម គាត់ក៏រូមវាក់ជាមួយឃាតករម្នាក់ដែលជាស្រីយួន ! ស្រីយួនដ៏សាហាវនេះក៏ចាក់គាត់ត្រូវធ្លុះបាតដៃពីម្ខាងទៅម្ខាង គឺគ្មាននរណាក្រៅពីកូនស្រីរបស់ប្រធានវៀតមិញ ទីវ-កឹង ហើយដែលជាថៃដន្យត្រូវជាប្រពន្ធចុងរបស់លោកថាច់-ទីហុងនោះទេ ! ។

ក្រោយមកទៀតគាត់ដឹងថា ស្រីយួននេះត្រូវបន្តបេសកកម្មជំនួសលោកសង្ឃក្លែងក្លាយពីមុន ។

ក្រោយឃើញព្រឹត្តិការណ៍មិនស្រួល ទោះបីជាជីដូននិងឪពុកមាឃាត់ឃាំងយ៉ាងណាក៏ដោយ នាងទៀងសំរេចចិត្តត្រូវចាកចេញពីផ្ទះឪពុកមាជាដាច់ខាត ។ ដើរបណ្ដើរយំបណ្ដើរ នាងទៀងចេញពីផ្ទះទៅជួបលោកប៉ាន់-ឡូវ រ៉ាយរ៉ាប់ពីការព្យាបាទដែលកើតឡើងផ្ទួនគ្នានេះ ។ កំពុងតែនិយាយស្រាប់តែឃើញលោកថាច់-ទីហុងដើចូលមកដោយនាំទាំងធំ ប៉ោ-សែត្រ មកជាមួយផង ។ ប្រពន្ធរបស់គាត់ឈ្មោះធំសំ ទាំងពីរនាក់មានអាយុជាង៦០ហើយ ។ គាត់មកធានានាងទៀងទៅផ្ដត់ផ្គង់បាយទឹក ឲ្យសំណាក់នៅពេលថ្ងៃ តែពេលយប់គាត់មិនហ៊ានធានាទេ ដោ-

យមកពីផ្ទះរបស់គាត់នៅឆ្ងាយដាច់ស្រយាលពីទីប្រជុំជនពេក ។ ទោះបីខ្លួនគាត់ផ្លាល់និងប្រពន្ធ តែងតែនាំគ្នាទៅជ្រកកោនពួនដេកនៅក្នុងវត្តពោធិសាលរាជ ជារៀងរាល់យប់ដែរ ។

ក្នុងកាលៈទេសៈនោះ គ្រប់ៗខ្មែរកម្ពុជាក្រោមដែលជាអ្នកបំរើបារាំង តែងតែលាក់ខ្លួនពួនអាត្មានៅពេលយប់ដូចសត្វកណ្តុរ ។ ព្រឹកឡើងទើបក្រោកទៅធ្វើការជាធម្មតា ។ នៅក្រុងត្រាវិញពេលនោះ មានតែនាងទៀងម្នាក់ឯងគត់ដែលជាអ្នកវដ្ឋការស្រី ។ តើឲ្យនាងទៅជ្រកនៅឯណាបើនៅក្មេងទើបតែបាន២០ឆ្នាំ ? ។

ពេលលោកទាំងបីនាក់កំពុងដើរផ្លូវទាល់ច្រក សម្លេងហ្វ្រាំងបានលាន់ឮង៉ឺតនៅមុខផ្ទះ ។ យើងសម្លឹងទៅឃើញមនុស្សម្នាក់មាឌមាំសង្ហារ សក់ស្លូត កាត់ឡុងសុង មុខវែង ច្រមុះស្រួច ឫកពារស្មើរស្រីស្មើរប្រុស ស្លៀកពាក់ទាហាន ។ មនុស្សចម្លែកផ្អែកកង់មិនទាន់ស្រួលបួលផងក៏ស្ទុះមកឱបនាងទៀងទឹកភ្នែកហូរសស្រាក់ ព្រមទាំងនិយាយថា ៖ អាទៀងអើយ ! ខ្ញុំមិននឹកស្មានថាឯងបានគេចផុតពីគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងនេះ ហើយបានមកជួបខ្ញុំទេ ។ នាងទៀងក៏ឱបមនុស្សនោះវិញព្រមទាំងនិយាយតិចៗឡើងថា ៖ បងបាៗ !...

ពេលនោះលោកទាំងបីនាក់ទៅជាស្រឡាំងកាំង ដោយឃើញកាយវិការដ៏ចម្លែកនៃយុវជន-យុវនារីខ្មែរកម្ពុជាក្រោមក្មេងៗ ដែលលោតឱបគ្នាយ៉ាងនេះ ។ ព្រោះកាលនៅជំនាន់នោះ កូនខ្មែរនៅកម្ពុជាក្រោមទាំងប្រុសទាំងស្រី មានក្រិត្យវិន័យតឹងរឹងណាស់ សូម្បីតែនិយាយគ្នាក្នុងទីស្ងាត់ក៏ត្រូវហាមឃាត់ដែរ ។ លុះឮនាងទៀងហៅថា បងបាៗ ! ដូច្នេះទើបលោកទាំងអស់ស្គាល់ថា មនុស្សដ៏ចម្លែកនេះគឺ ញ៉ាង-ធីបា ។

ញ៉ាង-ធីបា ជាមនុស្សមានភេទស្មើរប្រុសស្មើរស្រី ។ តាំងពីតូចមក ស្លៀកពាក់ជាស្រី ដើរលេងនិងរស់នៅតែជាមួយស្រី ។ នៅឆ្នាំ១៩៤០ នៅពេលដែលនាងទៀងមករៀននៅទីក្រុងត្រាវិញ នាងទៀងនៅផ្ទះជាមួយនឹង ញ៉ាង-ធីបា នៅភូមិម្រាយ ។ ឆ្នាំ១៩៤៦ នាងទៀងត្រូវចេញទៅធ្វើគ្រូបង្រៀននៅប៉ុស្ត៍ង៉ាបា ទាំងពីរនាក់ក៏ត្រូវបែបកគ្នាតាំងពីនោះរហូតមក ទើបតែបានជួបនៅថ្ងៃនេះ ។

នាងទៀងកាន់ដៃញ៉ាង-ធីបាជាប់ សួរបណ្តើរយំបណ្តើរថា ៖

- បងបាឯងធ្វើអ្វីសព្វថ្ងៃនេះ ?

-កាលពី២-៣ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំសំរេចចិត្តចូលធ្វើទាហាន, ជាអ្នកបកប្រែភាសានៅប៉ុស្ត៍ភូមិម្រាយ ខាងជើងផ្ទះធំប៉ោ-សែត្រ ។ ខ្ញុំមានឋានន្តរស័ក្តិជាពលទោ ។ សព្វថ្ងៃនេះខ្ញុំដាក់ឈ្មោះជាប្រុសវិញថាញ៉ា-បា ។

នាងទៀងបានស្តាប់សព្វគ្រប់ ក៏ដកដៃចេញ ឈរសម្លឹងញ៉ាង-បាស្រឡាំងកាំ

ង តាំងមាត់មួយសន្ទុះនឹកក្នុងចិត្តថា ៖ « យី ! អញឆ្កួតហើយតើ ! លោតឱប្រុសកណ្ដាលវាល, ចំពោះមុខឪពុកមានិងចៅហ្វាយនាយ ត្រូវបង់វិន័យស្រីអស់រលីង » ។ នាងនឹកគួរឲ្យខ្មាស់អៀនជាក្រៃលែង នាងក៏លោតទៅឲ្យឱបឪពុកមាយំសស្រាក់ ព្រមទាំងសំពះសុំទោសនូវកាយវិការដែលនាងបានធ្វើខុសនេះ ។ លោកថាច់-ទីហុង ដៃស្ដាំកាន់ដៃនាងទៀង ដៃឆ្វេងកាន់ស្មាញ៉ាង-បាយ៉ាងត្រេកអរ ព្រមទាំងនិយាយថា ៖ ប្រសើរណាស់ ! ប្រសើរណាស់ ! ។ យើងអាចដោះស្រាយបញ្ហាអាទៀងបានមួយរយៈយ៉ាងងាយ ។ រឿងអាទៀងឯងឱបញ៉ាង-បាអម្បាញ់មិញនេះ គ្មានទោសគ្មានបង់ក្រិត្យវិន័យអ្វីទេ ។ ឥឡូវនេះខ្ញុំសំរេចជាបន្ទាន់ គឺពេលព្រលប់មើលមនុស្សមិនស្គាល់ អាទៀងត្រូវតែស្លៀកពាក់ជាទាហានរង់ចាំញ៉ាង-បា ។ ចំណែកឯញ៉ាង-បា ត្រូវតែមកទទួលអាទៀងនាំយកទៅនៅក្នុងប៉ុស្ដិ៍ជាមួយផង ។ នៅពេលព្រលឹមឡើង មុនពេលប្រជាជនក្រោក អាទៀងត្រូវតែក្រោកឡើងទៅសំណាក់នៅឯផ្ទះធំប៉ោ-សែត្រវិញ ។ តើយោបល់ខ្ញុំនេះ ញ៉ាង-បាឯងយល់យ៉ាងម៉េចដែរ ? ។

- ខ្ញុំស្ម័គ្រចិត្តជួយឧបត្ថម្ភអាទៀងគ្រប់ៗមធ្យោបាយ ដែលខ្ញុំអាចធ្វើទៅកើត ។

ចំណែកឯលោកប៉ាន់-ឡូវ ក៏ធានារ៉ាប់រងចាត់តែងតាំងនាងទៀងជាគ្រូបង្រៀនឡើងវិញ ។

ក្នុងខែឧសភា១៩៤៥ អ្នកគ្រូទៀងបង្រៀនកូនសិស្សខ្មែរអំពីមុខវិជ្ជាខ្មែរ-បារាំងនៅសាលាបឋមសិក្សា ដែលតាំងនៅទីក្រុងត្រាវិញ ។ ចំណែកឯវៀតមិញវិញ វាក្ដៅក្រហាយណាស់ដោយមិនគួរភ្លាត់ស្នៀតឲ្យមនុស្សដែលវាទុកចិត្ត ហើយដែលដឹងវិធានការណ៍សម្ងាត់របស់វាអស់ទៅហើយនោះ គេចចេញពីខ្សែរយៈរបស់វាយ៉ាងនេះទេ ។ ដូច្នេះវាគិតថា ត្រូវតែតាមសម្លាប់នាងទៀងលុះត្រាតែបាន ដើម្បីទុកជាគំរូ ។

ថ្ងៃមួយ លោកថាច់-ទីហុងទទួលសំបុត្រពីរច្បាប់របស់តាគីម-វណ្ណៈពីព្រះហស្ដព្រះសង្ឃមួយអង្គព្រះនាម ឡាំ-រឿង ។

សំបុត្រទី១, សំរាប់លោកថាច់-ទីហុង ដែលបញ្ជាក់ប្រាប់ពីអស័យដ្ឋានរបស់គូដណ្ដឹងនាងទៀង, លោកកៀង-ឥន្ទ្រ ។ មិនបង្អង់យូរគាត់ក៏វាយទូរលេខមួយច្បាប់ភ្លាម ។ តែ៤ថ្ងៃក្រោយមក ក្រសួងសន្តិសុខនៅព្រៃនគរបានវាយទូរលេខតបមកវិញថា លោកកៀង-ឥន្ទ្របានផ្លាស់ទៅធ្វើការនៅក្រសួងសន្តិសុខនៅកម្ពុជាកណ្ដាល ខេត្តបាត់ដំបងបាត់ទៅហើយ...។

សំបុត្រទី២, សំរាប់នាងទៀង ។ សំបុត្របានរៀបរាប់ពីការតាមឆាឆៅរបស់វៀតមិញ ។ តាំងពីនាងទៀងគេចចេញមក តាគីម-វណា៌ៈមិនសូវបានធ្វើការងារអ្វី

ទេ ព្រោះវៀតមិញតែងតែហៅគាត់ឲ្យមកមើលការកាប់សម្លាប់របស់ពួកវា ទៅលើប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរស្លូតត្រង់ដែលវាចោទថាជាមនុស្សក្បត់ ។ ជារៀងរាល់ពេលសម្លាប់ វៀតកុងតែងតែនិយាយថា បើម៉ែ-អុំលៃលកទៅយកអាទៀងវិលចូលដែនដីរំដោះវិញក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ វានឹងលើកលែងទោសឲ្យរួចខ្លួន តែបើមិនដូច្នោះទេ នៅពេលណាដែលក្រសួងមានសមត្ថកិច្ចទៅតាមចាប់បាន បក្សត្រូវតែសម្លាប់ចែកគ្នាមើលនិងទុកជាគំរូ ។ល។ ដោយសារតែការសម្លាប់មនុស្សដើម្បីបន្លាចជាផ្ទួនៗយ៉ាងនេះ យាយតាភ័យតក់ស្លុតជាក្រៃលែង ។ គាត់ផ្ដាំកូនគាត់ថា ដាច់ខាតត្រូវតែរត់គៀសខ្លួនទៅកម្ពុជាកណ្ដាលជាដាច់ខាត ព្រោះវៀតមិញមិនបញ្ឈប់ការព្យាបាទរបស់វាទេ ។ល។

នាងទៀងក៏ផ្ញើសំបុត្រមួយទៀតទៅគូដណ្ដឹង តាមអស័យដ្ឋានថ្មី រៀបរាប់ពីទុក្ខវេទនានិងការភិតភ័យអស់រយៈពេល១៩ខែមកហើយ ។

នៅថ្ងៃទី១៧-៧-៨៨ ជាថ្ងៃបញ្ចប់ការសិក្សារបស់កូនសិស្ស ។ នៅសាលារៀនគេប្រារព្ធធ្វើពិធីចែករង្វាន់ដល់អ្នករៀនពូកែ ។ អ្នកគ្រូទៀងចូលផ្ទះនៅម៉ោង១រសៀលយឺតជាងធម្មតា ។ ទៅដល់ផ្ទះ នាងភ្ញាក់ព្រើតភ័យរន្ធត់ដូចឃើញខ្មោចលងព្រោះឃើញមនុស្សចម្លែកម្នាក់អង្គុយក្នុងបន្ទប់ទទួលភ្ញៀវ ។ បុរសនោះមាឌធំមាំខ្ពស់ដូចតាហ្សង់ មុខមូល ពុកមាត់និងពុកចង្កាស្រមូម, សម្បុរខ្មៅឃ្លើច ស្លៀកពាក់ទាហាន ។ បុរសចម្លែកញញឹមឃើញតែធ្មេញសស្គុះ តែនាងទៀងដើរហួសចូលទៅក្នុងបន្ទប់បាត់ដោយនឹកគិតថា ៖ ឃី ! បើអញមានប្ដីរបៀបនេះ ស្លាប់ទៅវិញប្រសើរជាង ! ។

លុះផ្លាស់សំលៀកបំពាក់រួចហើយ នាងក៏ដើរទៅបន្ទប់ចង្ក្រានបាយបំរុងញាំបាយ ។ ស្រាប់តែធំសំដើរមកកាន់ស្មានាងទៀងព្រមទាំងនិយាយថា ៖ អាទៀងអ៊ើថ្ងៃនេះអុំធ្វើបាយទទួលភ្ញៀវពិសេសម្នាក់ និងមិត្តភ័ក្ត្ររបស់គាពីរបីនាក់ទៀត មានញ៉ាង-ធីបាមករួមជាមួយផង ។

នាងទៀងសម្លឹងមុខធំសំ ហើយសួរថា ៖

- តើនរណាជាភ្ញៀវពិសេសនោះ ?

ធំសំសម្លឹងមុខនាងទៀងយ៉ាងយូរ ទើបឆ្លើយថា ៖

- គឺលោកកៀង-ឥន្ទ្រនោះណា៎ !

- ម្នាក់ខ្មៅគឃ្លើចនោះឬ ?

- ហ្នឹងហើយ !

នាងទៀងដើរទៅកៀនជញ្ជាំង អង្គុយយំបង្ហូរទឹកភ្នែកដូចទឹកនឹកអាណិតខ្លួន។ តែនៅក្នុងបន្ទប់ទទួលភ្ញៀវឯណោះវិញ គេឮសូរតែសំណើចលោកមាថាច់-ទីហ៊ុង

ក្អាកក្អាយជាងគេឯង ។ គាត់សប្បាយដោយឃើញក្មួយគាត់មានវាសនាល្អ សង្ឃឹមថានឹងបានគេចរួចពីគ្រោះថ្នាក់ឡើយ ។ ចំណែកធំប៉ោ-សែត្រក៏ត្រេកអរណាស់ដែរ ។ គាត់ដើរសំដៅមក លើកដៃអង្អែលក្បាលក្មួយស្រីជាទីស្រឡាញ់ ព្រមទាំងនិយាយថា ៖

– ក្មួយសម្លាញ់ ! ស្អែកនេះក្មួយចាកផុតពីទុក្ខភ័យ លែងដើរជ្រកដេកដូចសត្វកណ្ដុរតទៅទៀតហើយ ។ ធំត្រេកអរណាស់ដោយបានឃើញក្មួយរួចពីភ័យ តែធំក៏ស្ដាយណាស់ដែរដោយឃើញក្មួយត្រូវឃ្លាតទៅឆ្ងាយសែនឆ្ងាយយ៉ាងនេះ ។

នាងទៀងឱបធំសែត្រហើយទ្រហោរយំឡើងថា ៖

– ធំអើយ ! វាសនាខ្ញុំអីក៏អភ័ព្វម្ល៉េះ ? ទៅមុខមិនរួច ថយក្រោយក៏មិនកើត ។

រួចហើយក៏យំតទៅទៀត... ធំសែត្រស្រឡាំងកាំងស្មានថាក្មួយច្បាស់ជាបានសប្បាយ ដោយមានគូដណ្ដឹងមកនាំទៅរកសន្តិសុខ ។ ពេលនោះប្រពន្ធគាត់ចាប់ដៃទៅពន្យល់ថា អាទៀងមិនដែលឃើញមុខគូដណ្ដឹងវាទេ ថ្ងៃនេះវាទើបតែឃើញជាលើកទី១ វាគ្មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធទេ ។

ធំសែត្រយកដៃទះថ្ងាសហើយនិយាយឡើងតិចៗថា ៖

– វីវរហើយៗ ! ធ្វើម៉េចទៅ ឃើតពេលទៅហើយ !...

ម៉ោង៤រសៀល ភ្ញៀវទាំងអស់ត្រឡប់ទៅវិញ ។ លោកកៀង-ឥន្ទ្រថ្លែងអំណរគុណម្ចាស់ផ្ទះ ជាពិសេសញ៉ាង-ធីបា ។ គាត់និយាយទៅធំសែត្រថា ៖ ស្អែកនេះគាត់នឹងមកនាំអាទៀងចេញដំណើរទៅហើយ ។ កប៉ាល់កុងវ័រចេញទៅនៅវេលាម៉ោង៣រសៀល បើខកខានត្រូវតែចាំមួយអាទិត្យទៀតទើបបាន ។

ស្អែកឡើង អស់លោកៗដដែលមកដល់ផ្ទះធំប៉ោ-សែត្រ ដើម្បីជូនដំណើរអ្នកទាំងពីរ ។ ស្រាប់តែបាត់នាងទៀង... ទាំងអស់គ្នាច្រួលច្របល់ដើររក ។ លោកថាច់-ទីហុងខំដើររកក្មួយ ។ ធំសែត្រខ្សិបប្រាប់គាត់ថា អាទៀងមិនស្រឡាញ់លោកកៀង-ឥន្ទ្រទេ ។

– វីវរហើយ ! ធ្វើម៉េចទៅ ? លោកថាច់-ទីហុងនិយាយឡើង, ចុះបើលោកកៀង-ឥន្ទ្រជាគូដណ្ដឹងតាមប្រពៃណី ខំកាត់ទឹកដីព្រៃទន្លេ កាត់គ្រាប់រំសេវ មកតាមរក ហើយឥឡូវបែរជាដូច្នេះទៅវិញ ? ។

អស់មួយសន្ទុះធំ លោកក៏រកឃើញនាងទៀងនៅក្នុងបន្ទប់ទឹក ។ គាត់ចូលទៅដល់ ចាប់ដៃក្មួយមកដាក់លើទ្រូង រួចនិយាយពន្យល់យ៉ាងច្រើន ទីបំផុតគាត់ប្រាប់នាងទៀងថា បើសិនជាវៀតមិញចាប់នាងបាន ជីវិតរបស់នាងនឹងត្រូវផុតរលត់ហើយ ដូច្នេះនាងត្រូវតែចាកចេញពីទីនេះជាដាច់ខាតកុំបង្អង់ ។

ទីបំផុតនាងទៀងត្រូវតែធ្វើតាមបញ្ជារបស់បងប្អូនចាស់ទុំទាំងទើសទាល់...

កប៉ាល់បន្លឺសម្លេងកញ្ជែមួយយ៉ាងវែង ទូត !.... នៅលើកទី១ ។ លោកថាច់-ឌីហុងដឹកដៃនាងទៀងចេញពីទីពួន ដើម្បីមកជួបថៅហ្វាយ គឺលោកប៉ាន់-ឡូវ ។ លោកអង្អែលក្បាលនាងទៀងដោយក្ដីអាសូរ ព្រមទាំងប្រគល់លិខិតផ្សេងៗមកនាង ដូចជាសំបុត្រអនុញ្ញាតច្បាប់ជាដើម ។ លោកពន្យល់ថា ៖ ពេលណានាងទៀងទៅដល់បាត់ដំបង នាងត្រូវតែផ្ញើសំបុត្រមួយច្បាប់មកទីស្ដីការរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសិក្សាធិការជាតិនៅព្រៃនគរជាចាំបាច់ ដើម្បីសុំលាពីមុខតំណែងគ្រូបង្រៀន ។ លោកកៀង-ឥន្ទ្រតឿននាងទៀងឲ្យប្រញាប់គោរពលាបងប្អូនញាតិសន្ដានព្រោះពេលវេលាមកដល់ហើយ ។ នាងទៀងក៏លើកដៃសំពះលាអស់លោកទាំងអស់ ។ នាងឱបញ៉ាង-ធីបាដែលជាមិត្តភក្តិដ៏កំសត់កំរនឹងគ្នាតាំងពីតូចៗ ហើយថ្លែងអំណរគុ-ណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ដែលបានជួយជ្រោមជ្រែងដោយអស់ពីចិត្តថ្លើម ។ នាងគោរពឱបលាធំសែត្រនិងធំសំ អរគុណលោកមានគុណទាំងពីរយ៉ាងខ្លាំង ។ នាងសំ-ពះលាលោកមាថាច់-ទីហុង និងលោកប៉ាន់-ឡូវដោយគោរព ។

ទូត !... កប៉ាល់បន្លឺសញ្ញាម្ដងទៀតជាលើកទី២ ។ លោកថាច់-ទីហុងក៏អញ្ជើញអ្នកទាំងអស់គ្នាដើរសំដៅទៅកំពង់ផែ ។ ដៃម្ខាង លោកមាហុងកាន់កាបូបខោអាវ ដៃម្ខាងទៀតដឹកដៃក្មួយស្រីឡើងកប៉ាល់ ។ ដល់ហើយលោកក៏ឱបលាក្មួយទាំងពីរដោយអាឡោះអាល័យ រួចលោកក៏ចុះពីកប៉ាល់ទៅជួបអ្នកនៅលើផែវិញ ។

ទូត !... កប៉ាល់បន្លឺសញ្ញាម្ដងទៀតជាលើកទី៣ រួចក៏ធ្វើដំណើរចាកចេញពីកំពង់ផែសន្សឹមៗ ដោយទុកអ្នកជូនដំណើរឲ្យលើកដៃបក់វិចៗមកអ្នកទាំងពីរទាំងអាឡោះអាល័យ ។ នាងទៀងឃើញលោកមាហុងយកដៃឱបក្បាលយំដូចកូនក្មេងលែងខ្មាស់អៀនអ្នកជិតខាង ។ លោកយំព្រោះតូចចិត្តនឹងខ្លួនឯងដែលគ្មានសមត្ថភាពការពារក្មួយស្រី បែរជាបណ្ដោយឲ្យនាងបែកចេញពីខ្លួនទៅតាមប្រុសម្នាក់ដែលនាងមិនដែលស្គាល់និងគ្មានចិត្តស្រឡាញ់បន្តិចសោះ ។

ក្រឡេកមើលមកខាងក្នុងកប៉ាល់ មានសុទ្ធតែទាហានជាតិបារាំង-ខ្មែរតែពីរនាក់ម៉ង់ៗ... ឃើញដូច្នេះ, អ្នកទាំងអស់គ្នាគ្មានអ្វីនិយាយទៀតក្រៅពីសម្រក់ទឹកភ្នែកតែប៉ុណ្ណោះ...

កប៉ាល់បរមកដល់មាត់ពាម កូឡៅកូចៀង រួចហើយ ត្រូវបត់ខាងឆ្វេងដើម្បីសំដៅទៅខេត្តព្រៃកប្បស្សី ។ ស្រាប់តែជួបពួកវៀតមិញដាក់អន្ទាក់រង់ចាំបាញ់ដូចលាជផ្ទុះ ។ ទាហានបារាំងក្រាបស្ងាបគ្រប់ៗគ្នា តែនាងទៀងមិនក្រាបទេ ព្រោះនឹកក្នុងចិត្តថា បើស្លាប់ពេលនេះទៅ វាប្រសើរជាងរស់នៅ ហើយប្រហែលជាបានសុខសាន្តទៀតផង ។ តែនៅខាងមុខកប៉ាល់ធំ មានកប៉ាល់តូចបើកពីមុខផ្ទុកអង្ករពេ-ញ ។ នៅសងខាង មានទូកប៉ុកចាយធំៗផ្ទុកអង្ករពេញដែរ ។ អង្ករនេះជាស្បៀង

ផង តែក៏ជាគ្រឿងសំរាប់ការពារខ្លួននឹងគ្រាប់រំសេវផងដែរ ។ កាំភ្លើងវៀតមិញមិនអាចធ្វើអ្វីពួកយើងកើតទេ ថ្វីត្បិតតែកប៉ាល់បើកមិនលឿនដោយសណ្ដោងទូកនិងអង្ករយ៉ាងធ្ងន់ ។ នៅតាមផ្លូវយើងជួបប្រទះការបាញ់រំខានរបស់ពួកវៀតមិញជាញឹកញាប់ តែគ្មានគ្រោះថ្នាក់អ្វីទេ ព្រោះកាំភ្លើងវាជាកាំភ្លើងធុនមូស្កឹតុង ដែលបាញ់មិនអាចធ្លាយរហូតដល់កប៉ាល់យើងបានឡើយ ។ មានពេលខ្លះទាហានបារាំងធុញទ្រាន់ក៏បាញ់តទល់វិញមួយរ៉ាវដោយកាំភ្លើងមីត្រៃយ៉ៃត បណ្ដាលឲ្យបួដ្ខយស្លាប់និងប្រកាច់ស្លាប់បះជើងច្រូង...

ថ្ងៃទី៣, ម៉ោងប្រហែល១១ព្រឹក, ក្បូនកប៉ាល់បរមកដល់ខេត្តព្រៃកប្សរ្សី ។ នាយសែហ្វកុងវ័រសំរេចឲ្យអ្នកដំណើរទាំងអស់ចុះពីកប៉ាល់ឡើងរថភ្លើងវិញ ដើម្បីសំរាលកប៉ាល់ដែលត្រូវដឹកអង្ករទៅព្រៃនគរនេះ ។

លោកកៀង-ឥន្ទ្រក៏បណ្ដើរនាងទៀងទៅកាន់ស្ថានិយរថភ្លើងព្រៃកប្សរ្សី ។ លុះទាហានបារាំងឡើងលើរថភ្លើងរួចរាល់ហើយ រថភ្លើងកុងវ័រក៏បើកបរចាកចេញពីស្ថានិយភ្លាមសំដៅទៅកាន់រដ្ឋធានីព្រៃនគរ ។

នៅម៉ោង៥រសៀល យើងទាំងពីរនាក់ធ្វើដំណើរមកដល់ព្រៃនគរប្រកបដោយសេចក្ដីសុខ ។ លោកកៀង-ឥន្ទ្រយកនាងទៀងទៅផ្ញើនឹងយាយជីនៅវត្តចន្ទរង្សីសិន ។ រួចហើយលោកដើរស៊ើបសួររកឡានកុងវ័រដើម្បីធ្វើដំណើរបន្តទៅរាជធានីភ្នំពេញទៀត ។

នៅថ្ងៃទី៣០-៧-៤៥ វេលាម៉ោងប្រហែល១០ព្រឹក លោកកៀង-ឥន្ទ្រមកទទួលនាងទៀងចេញពីវត្ត បណ្ដើរទៅកាន់ក្បួនឡានកុងវ័រដែលស្ថិតនៅចម្ងាយប្រហែល៥០០ម៉ែត្រពីវត្ត ។ លោកបង្ហាញនាងទៀងដល់សែហ្វកុងវ័រថា នាងជាប្អូនជីដូនមួយ កំព្រាឪពុកម្ដាយ លោកត្រូវនាំនាងទៅបន្តការសិក្សាទៀតនៅភ្នំពេញ ។ លោកសែហ្វកុងវ័រជាតិបារាំងរារែកបន្តិច តែលោកជាមនុស្សចិត្តធម៌ ក៏យល់ព្រមហើយបង្គាប់ឲ្យនាងទៀងស្លៀកពាក់ជាទាហានដូចគេឯងដែរ ព្រោះឡានកុងវ័រនេះសំរាប់ដឹកតែទាហានទេ ។

នៅពេលដែលទាហានឡើងលើឡានរួចស្រេចបាច់ហើយ ក្បួនឡានក៏ធ្វើដំណើរចេញពីទីនោះ ។

❑ ❑

❑

មាតុភូមិទី២

បន្ទាប់ពីឆ្លងកាត់ព្រំដែនខ្មែរ-យួនហើយ យើងមកដល់ក្បាលស្ពានព្រះមុនីវង្ស ។ ឡានកុងវ័រត្រូវឈប់ដើម្បីឲ្យពួកអាវុធហត្ថ ឆែកត្រួតពិនិត្យ ។ គេពិនិត្យគ្រប់ៗឡាន... លុះដល់ឡានមួយគេគេឃើញទាហានស្រីម្នាក់ គេក៏ហៅឲ្យចុះពីឡាន យកទៅឃុំទុកដោយគ្មានសួរនាំអ្វីមួយម៉ាត់សោះ ។

ដោយឃើញហេតុមិនស្រួលដូច្នេះ លោកកៀង-ឥន្ទ្រពីងលោកសែហ្វកុងវ័រ ចេញមុខតវ៉ាសុំធានា ដោយសំអាងថានាងទៀងជាប្រពន្ធរបស់លោក ។

នៅពេលនោះមានការជជែកគ្នាឡើងតឹងសរសៃក តែទីបំផុតគេក៏ដោះលែង នាងទៀងពីទីឃុំឃាំងមកវិញ ។

មានបងប្អូនខ្មែរខ្លះសួរថា ៖ ហេតុម៉េចបងៗខ្មែរថ្លើមខ្មៅម្ល៉េះ ? ។ ចម្លើយ ៖ ព្រោះនាម៉ឺនខ្មែរស៊ីឆ្អាញ់ ដេកលក់ស្រួល ដើរលេងសប្បាយ មិនធ្លាប់ទទួលការជិះជាន់ពីសាសន៍បរទេសណាទេ ។ មេៗនឹកនាំមិនចេះអប់រំកូនចៅ គ្មានដុះមនោសញ្ចេតនាអាណិតឬស្រឡាញ់ជាតិទេ ។ មានមួយភាគតែងតែជិះជាន់គេ ដុះគំនិតតែក្នុងការដណ្តើមអំណាច ចង់ធ្វើធំ ចង់ធ្វើសេដ្ឋីតែប៉ុណ្ណោះ...។ លោកៗមិនអើទទួលដឹងទទួលឮពីទុក្ខវេទនារបស់បងប្អូនខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ដែលត្រូវយួនកំពុងតែជិះជាន់ សម្លាប់ និងកំចាយបំផុតពូជនោះឡើយ...។

ក្បួនឡានកុងវ័រមកដល់ខាងលិចវត្តភ្នំ ។ អ្នកទាំងពីរនាក់ចុះពីលើឡាន ហើយក៏ដើរទៅថ្លែងអំណរគុណនិងចំរាបលាលោកសែហ្វកុងវ័រ ដើម្បីទៅរកទីសំណាក់ ។ ម៉ោង៨យប់ យើងបានមកដល់ផ្ទះមួយ ។ លោកកៀង-ឥន្ទ្រគោះទ្វារតុកៗ ទ្វារបើកឡើងលេចយុវជនម្នាក់អាយុ១៧ឆ្នាំ កំពុងតែទទួលទានបាយ គឺយុវជន យី-វិញទ្រី ។

អ្នកកម្លោះនេះរសាប់រសល់ឆ្លេឆ្លា រកតែពាក្យសួរសុខទុក្ខមិនឃើញ ព្រោះកាលពីមុនចេញទៅរកនាងទៀង លោកកៀង-ឥន្ទ្របានមកសុំសំណាក់នៅផ្ទះយុវជនទ្រីមួយយប់ ។ ស្អែកឡើង នៅពេលដែលគាត់លាយុវជនទ្រីដើម្បីទៅខេត្តត្រាវិញ គាត់និយាយហាក់ដូចជាលេងក្លាយមែនប្រាប់យុវជនទ្រីថា គាត់នឹងទៅយកនាងទៀងមករៀបការជាមួយ... គេមិនទឹកស្មានថាលោកកៀង-ឥន្ទ្រនាំនាងទៀងមកមែនទែនទេ ។

យប់នោះយុវជនវិញទ្រីនិងលោកកៀង-ឥន្ទ្រទទួលទានដំណេកលើកន្ទេល

កាលផ្ទាល់ក្ដារក្នុងបន្ទប់ទទួលភ្ញៀវ ។ នាងទៀងគេងក្នុងបន្ទប់លើគ្រែសំពត់មួយតូច ។ ថ្ងៃបន្ទាប់មក លោកកៀង-ឥន្ទ្រចេញទៅបាត់ ។ រីឯយុវជនរិញទ្រី ក៏ទៅរៀននៅសាលាគិលានុបដ្ឋាកជារាល់ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃខ្លះមិនបានចូលផ្ទះទេ ព្រោះត្រូវនៅយាមពេទ្យសំរាប់វេនខ្លួនឯងផង ជួនកាលដើម្បីឲ្យបានលុយកាក់ខ្លះផ្សំផង ក៏សុខចិត្តយាមជំនួសគេផ្ទួរនឹងប្រាក់ឈ្នួល ។ នាងទៀងសំរាកនៅផ្ទះយ៉ាងស្ងប់ស្ងាត់ដូច្នេះបានប្រហែលមួយអាទិត្យ ។ ល្ងាចមួយយុវជនទ្រីបណ្ដើរលោកកៀង-ឥន្ទ្រមកផ្ទះយួរទាំងកញ្ចប់បីបួនមកជាមួយផង ។ មកដល់បន្ទប់ទទួលភ្ញៀវ ទាំងពីរនាក់ទម្លាក់គញ្ចប់ចុះលើក្ដារ ។ យុវជនទ្រីចូលទៅក្នុងផ្លាស់សំលៀកបំពាក់ងូតទឹក ។ លោកកៀង-ឥន្ទ្រស្រែកហៅ ៖

– អាទៀងអា៎ ! ចេញមករៀបបាយញ៉ាំ ។

នាងទៀងលាកញ្ចប់ម្ហូបព្រមទាំងជួសបាយដាក់ចាន ។ អ្នកទាំងបីនាក់ទទួលទានបាយជុំគ្នាជាលើកទីមួយ ។ លោកកៀង-ឥន្ទ្រចាក់ស្រាបៀរបង្ខំឲ្យយុវជនទ្រីផឹក ។ មួយកែវហើយមួយកែវទៀត ! ទ្រាំឯណាមិនស្រវឹង ! ស្រាប់តែយុវជនទ្រីចេះព្រោកប្រាជ្ញ មិនដឹងជាចេញសំដីបែកជាអួរហួរជាស្ទឹងពីណាពីណីមកទេ !...

អំណាចស្រាបៀរធ្វើឲ្យយុវជនទ្រីហ៊ានទះស្មារៀមច្បង ព្រមទាំងនិយាយថា ៖

– យី ! បងឯងខិលណាស់ ! ទើបរៀបការប្រពន្ធរួចថ្មីៗ ស្រាប់តែទៅនាំបងទៀងយកមកទៀត ។

លោកកៀង-ឥន្ទ្រភ្ញាក់ព្រើត ទម្លាក់ទឹកមុខ ស្ងួតបបូរមាត់រកនិយាយអ្វីមិនរួច ។ ឃើញស្ថានការណ៍បែបនេះ អ្នកទាំងអស់នៅស្ងៀមលែងនិយាយរៀងៗខ្លួន ។ នាងទៀងចាប់អារម្មណ៍នឹងពាក្យយុវជនទ្រីណាស់ ក៏ចាប់ផ្ដើមសួរឡើងថា ៖

– នែ ! ប្អូនទ្រី រឿងនេះពិតមែនឬ ? ។

ទ្រីបែរមុខទៅរកលោកកៀង-ឥន្ទ្រជំនួសចម្លើយ ។ លោកឥន្ទ្រសម្លឹងមុខនាងទៀង មានអារម្មណ៍ភ្ញាក់ផ្អើលដោយឃើញនាងទៀងបែរជាញញឹមញញែមទៅវិញ ។ គាត់ឃើញនាងទៀងញញឹមជាលើកទីមួយតាំងពីបានជួបគ្នាមក ។ គាត់ក៏ឆ្លើយឡើងថា ៖

– ពិតមែនហើយអាទៀង, បងរៀបការព្រន្ធរួចហើយមែន ។ រួចហើយគាត់ក៏បើកកាបូបយករូបថតមួយសន្លឹកហុចមកឲ្យនាងទៀង ។ នាងមើលរូបថតយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ ។ គឺរូបលោកអង្គុយផ្ទឹមក្នុងសំលៀកបំពាក់ប្រពៃណីអាពាហ៍ពិ-ពាហ៍ជាមួយស្រីយួន ហូ-គីមយ៉ុង ។ នៅក្បែរកូនកម្លោះក្រមុំឃើញរូបអ្នកចែកសំបុត្រប្រែសណើយហុចទូរលេខមួយច្បាប់មកឲ្យគាត់...។

នាងទៀងហុចរូបថតទៅលោកកៀង-ឥន្ទ្រវិញ បន្ទាប់ពីបានពិនិត្យម្ដងទៀត ។

នាងចម្លែកក្នុងចិត្ត ហើយក៏ដណ្តឹងសួរខ្លួនឯងថា ហេតុម្តេចក៏នាងស្រីយួនដ៏ល្អប្រិមប្រិយនេះសុខចិត្តរៀបការជាមួយលោកឥន្ទ្រ ដែលមានរូបរាងខ្មៅឃ្លឹកដូចជរមាក់ឃ្មៀទៅវិញ ? នាងមិនមែនខឹងទេ តែនាងមានចម្ងល់ក្រែងលោនេះជាអាថ៌កំបាំងអ្វីមួយក៏មិនដឹង ? ។

នៅពេលនោះលោកកៀង-ឥន្ទ្រនិយាយឡើងថា ៖

- នៅពេលដែលវៀតមិញចាប់ប្អូនឯងទៅបាត់ បងធ្វើការនៅក្រសួងសន្តិសុខនៅព្រៃនគរ ។ បងសុំច្បាប់ទៅរកប្អូនឯងគ្រប់ទីកន្លែងនៅត្រាវិញ គ្មានលេចឮដំណឹងអ្វីទាំងអស់ ។ ទីបំផុតបងបានជួបលោក គឹម-ដាក់ (ត្រូវជាប្អូនបង្កើតរបស់លោកគឹម-ងួនត្រាច) ដែលរត់រួចមកដល់ត្រាវិញវិញ ។ គាត់ប្រាប់បងថា គាត់គ្មានសង្ឃឹមថាប្អូនឯងនៅរស់ទេ ។ ព្រោះពួកទាហានជំនួយទាំង២០នាក់ ដែលរត់រួចនៅលើកទី១ជាមួយគាត់នោះ បានបាត់បង់ជីវិតដោយសារវៀតមិញអស់ទៅហើយ ។ អ្នកដែលមកដល់ត្រាវិញនេះ មានតែគាត់និងលោកសៃហ្ស៊ុ្សឹប៉ុណ្ណោះ ។ គាត់និយាយថា គាត់បានឃើញប្អូនឯងជាប់គុក តាំងពីនៅត្រង់ម៉ុក្បាលស្ពានដែកទី១មកម៉្លេះ ។ បងអស់សង្ឃឹមនឹងរកប្អូនឯងហើយ ។ គាប់ជួនពេលនោះរដ្ឋការបារាំងត្រូវការមនុស្សម្នាក់ដែលចេះភាសាប៊ី ដើម្បីមកធ្វើការនៅខេត្តបាត់ដំបងនេះ បងក៏ស្ម័គ្រចិត្តផ្លាស់មកធ្វើការនៅទីនេះទៅ ។ នៅថ្ងៃដែលបងរៀបការ បងបានទទួលទូរលេខមួយច្បាប់ថា ប្អូនឯងបានរត់គេចរួចពីកណ្តាប់ដៃវៀតមិញហើយ ។ ៣ខែក្រោយមក បងក៏បានទទួលសំបុត្រប្អូន ដែលថ្លែងថាមានទុក្ខព្រួយជាខ្លាំងដោយខ្លាចវាតាមព្យាបាទ ។ បងក៏ប្រញាប់ប្រញាប់ទៅយកប្អូនឯងនេះមក ។

- ខ្ញុំសូមអរគុណចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់របស់បងមកលើខ្ញុំ, នាងទៀងឆ្លើយដោយមានអារម្មណ៍ធូរស្រាល ។ រឿងខ្ញុំនិងខ្ញុំអាចដោះស្រាយបានហើយ ។

លោកឥន្ទ្រញញឹមដោយដឹងថា នាងមិនស្រឡាញ់លោកទេ ។ រីឯយុវជនទ្រីវិញធ្វើភ្នែកឡឹកឡក់ ឆ្ងល់ថាហេតុអ្វីក៏អ្នកទាំងពីរបែរជាសើចសប្បាយទៅវិញ បើកាលពីមុននេះបន្តិច ម្នាក់ៗមុខស្ងួតមើលតែត្រីយាវហ៊ុក្រៀម ?

កំពុងតែឆ្ងល់ ស្រាប់តែលោកឥន្ទ្រនិយាយឡើងថា ៖

- បងសូមអរគុណប្អូនទ្រីហើយ ថ្ងៃស្អែកនេះម៉ោងប្រាំព្រឹក បងត្រូវឡើងរទេះភ្លើងទៅខេត្តបាត់ដំបងវិញ ។ បងសូមផ្ញើអាទៀងជាមួយប្អូនឯងសិន ។ ថ្ងៃណាមួយបងនឹងវិលមករៀបចំផ្សំផ្គុំអ្នកទាំងពីរ ។

ទ្រីគ្រវីក្បាលញ៉ែតគាត់ ហើយឆ្លើយឡើងថា ៖

- ទេ ! ទេ ! មិនកើតទេ ! ខ្ញុំមានអាយុតិចជាងបងទៀងដល់ទៅ៣ឆ្នាំ ។ ខ្ញុំហៅគាត់ថាបងៗពេញមាត់តាំងពីតូចមក ។ ធ្វើដូច្នេះម្តេចកើត ? ។

នាងទៀងឃើញទ្រីភ័យជ្រួលច្របល់យ៉ាងនេះ ក៏ចាប់ដៃយុវជនកាន់ហើយនិយាយឡើងថា ៖

- ចូរប្អូនកុំបារម្ភ ! បងក៏ប្រកែកដូចប្អូនអញ្ចឹងដែរ ។ បងសូមទុកអូនជាប្អូនបង្កើតរបស់បង ។ យើងទាំងពីរនាក់ត្រូវតែគោរពបងឥន្ទ្រ ហើយទុកគាត់ជាបងបង្កើតរបស់យើង ។ នៅពេលនេះ បងត្រូវតែទៅតាមបងឥន្ទ្រ ដើម្បីទៅសួរសុខទុក្ខឪពុកធំបង្កើតរបស់បងនៅឃុំវាំងកេសីសិន ។ បងនឹងសំណាក់នៅទីនោះមួយរយៈ ហើយដើម្បីបង្ហាញសេចក្ដីស្មោះត្រង់ចំពោះបងឥន្ទ្រ បងសំរេចថា មិនទាន់យកប្ដីទេ ។

ស្អែកឡើង ម៉ោងប្អូនកន្លះព្រឹក យុវជនទ្រីជូនដំណើរលោកឥន្ទ្រនិងនាងទៀងឡើងរថភ្លើងកុងវ័រ ។ មុនបែកគ្នា លោកឥន្ទ្រអង្អែលក្បាលយុវជនទ្រី ព្រមទាំងនិយាយបញ្ជាក់ថា ខ្ញុំស្រឡាញ់ទ្រីឯងនិងអាទៀងដូចប្អូនបង្កើត ។ ខ្ញុំត្រូវតែផ្សំផ្គុំប្អូនៗទាំងពីរឲ្យបានគ្នាជាប្ដីប្រពន្ធជាដាច់ខាត...

ម៉ោង៥គត់ រថភ្លើងបន្លឺសញ្ញាវិុតៗ រួចបើកបរចេញពីស្ថានិយភ្នំពេញ ។ រថភ្លើងរត់លឿនទៅមុខ នាងមានចិត្តរីករាយបន្តិចដោយបានមកអង្គុយក្នុងរថភ្លើងមើលទេសភាពតាមសងខាងផ្លូវ ។ នាងមានអារម្មណ៍រីករាយដោយយល់ថាថ្ងៃនេះនាងមានវាសនាល្អបានគេចចេញរួចពីកណ្ដាប់ដៃវៀតមិញ បើពុំដូច្នោះទេ បើកាលណាវៀតមិញចាប់បាន នាងច្បាស់ជាត្រូវស្លាប់យ៉ាងវេទនា ។ នាងសប្បាយម៉្យាងទៀតដោយបានមកឃើញមាតុភូមិទី២ ដែលនាងប្រាថ្នាមកទស្សនាជាយូរហើយ ។ នៅតាមដងផ្លូវរថភ្លើង នាងឃើញចំការផ្លែឈើគ្រប់ជំពូក មានតាំងពីស្វាយ, ដូង, ល្មុត, មៀន, ខ្នុរ, ផ្លែទឹកដោះគោ, ត្របែក, ក្រូចពោធិសាត់, ក្រូចថ្លុង, ក្រូចឆ្មា និងផ្លែឈើផ្សេងៗទៀតយ៉ាងច្រើនឥតគណនា ។ រថភ្លើងបរមកដល់ចំការត្នោតដែលដុះជាច្រើនពាន់ដើម ហើយដែលជាលើកទីមួយដែលនាងទៀងបានឃើញផ្ទាល់ភ្នែក ។ បន្ទាប់មកទៀតនាងឃើញដើមឈើធំៗស្រោងស្រាងខ្ពស់សន្លឹមស្ទើរកប់ពពក ។ មិនខ្វះឈើធ្វើផ្ទះ មិនខ្វះអុសដុតឡើយ ។ បន្ទាប់មកទៀតនាងឃើញវាលស្រែដ៏ធំល្វឹងល្វើយឆ្ងាយដាច់កន្ទុយភ្នែក មានស្រូវដុះពណ៌បៃតងខ្ចី ។ មកដល់ស្ពានស្វាយដូនកែវ នាងទៀងមើលទៅក្នុងស្ទឹង ឃើញអ្នកនេសាទត្រីផ្ទុកត្រីពេញៗទូក ។ មកដល់ភ្នំធិបតី នៅស្របបណ្ដោយតាមជើងភ្នំ មានដុំថ្មតូចៗគរជាគំនរដ៏ធំស្កឹមស្កៃ សំរាប់យកទៅក្រាលថ្នល់...

ឱ ! ប្រទេសខ្មែរសំបូរដោយធនធានធម្មជាតិសឹងគ្មានអ្វីខ្វះ ។ ផ្ទុយទៅវិញនៅនគរយួន មានភាពខ្វះមុខខ្វះក្រោយ ។ អ្នកស្រែចំការសឹងតែយកដើមឫស្សីឬដើមអង្គាដីមកធ្វើជាសសរផ្ទះ ។ ដើម្បីដណ្ដាំស្ល អ្នកស្រុកសឹងតែយកចំបើងមកដុត

ដោយខ្វះអុស ។ ឱ ! ព្រោះតែហេតុនេះហើយបានជាតាទិញនិយាយប្រាប់ពីគោលបំណងវាតទឹកដីរបស់យួនហាណូយ ថាត្រូវតែយកឲ្យទាល់តែបាន ទោះយូក្តីឆាប់ក្តី ។

កំពុងតែស្រមៃសព្វគ្រប់ លោកកៀង-ឥន្ទ្រក៏មកអង្គុយក្បែរ ហើយប្រាប់នាងទៀងថា ៖ នៅខាងមុខនេះគឺស្ថានិយរាំងកេសី រួចបន្ទាប់មកគឺទីក្រុងបាត់ដំបងហើយ ។ នាងទៀងគ្រេកអរជាក្រៃលែង ក្រោកឈររៀបចំវ៉ាលីស បំរុងសុំលាលោកកៀង-ឥន្ទ្រចុះកាន់ស្ថានិយទៅរកឪពុកធំបង្កើត ។ លោកឥន្ទ្រយល់ដូច្នេះក៏និយាយឡើងថា ៖ នៅទីនេះពួកវៀតមិញធ្វើសកម្មភាពខ្លាំងក្លាណាស់ សឹងរាល់ៗយប់វាចូលមកចាប់កូនក្មេង និងយុវជន ទៅកាន់ទីអាថ៌កំបាំង វាកាប់សម្លាប់អ្នកស្រុកឥតឈប់ឈរ ។ ដូច្នេះអាទៀងឯងកំអាលចុះនៅរាំងកេសីនេះអី ត្រូវទៅឲ្យដល់បាត់ដំបងសិនរួចសឹមគិតតទៅទៀត ។

គ្មានតបតអ្វីមួយម៉ាត់ នាងទៀងទន់ដៃទន់ជើង ស្រាលខ្លួនដូចសំឡី នឹកឃើញឡើងវិញជាថ្មីនូវពាក្យតាទិញដែលថា វៀតមិញបានបញ្ជូនបូដូយនិងចារជនដើម្បីមកធ្វើសកម្មភាពនៅលើទឹកដីខ្មែរ ។ ឱ ! ស្តាយសេចក្តីសប្បាយដែលមានចំនួនកន្លះថ្ងៃមកហើយ ត្រូវរលាយអស់ទៅវិញជាមួយនឹងពាក្យលោកឥន្ទ្រប៉ុន្មានម៉ាត់នេះ ។ ឱ ! ពាក្យតាទិញជាពាក្យពិតទេតើ !...

ម៉ោង២កន្លះរសៀល រថភ្លើងបានមកដល់ស្ថានិយបាត់ដំបង ។ យើងទាំងពីរនាក់ដើរសំដៅទៅរកផ្លូវចេញនៅខាងមុខស្ថានិយ ។ លោកឥន្ទ្របង្ហាញនាងទៀងដល់មិត្តបារាំងរបស់គាត់ម្នាក់ ដែលមានអ្នកបើកបរជូនគាត់មកឈប់ឡានរង់ចាំយើងនៅទីនោះ ។ បារាំងញញឹមទទួលយើងទាំងពីរដោយហុចដៃ Bonjour ផង ។ អ្នកបើកបរនាំយើងឆ្លងស្ពានចាស់ ទៅកាន់ត្រើយស្ទឹងខាងកើត ។ បារាំងបញ្ជាឲ្យអ្នកបើកបរបត់ឡានទៅឆ្វេង រួចក៏ឈប់នៅទីនោះ ខាងជ្រុងវត្តសង្កែរជាប់មាត់ស្ទឹង ។ យើងចុះពីឡានហើយក៏ដើរតាមបារាំងទៅកាន់បន្ទប់មួយ មានទំហំបីម៉ែត្រកន្លះបួនជ្រុង ដែលលោកឥន្ទ្របានផ្តាំឲ្យគាត់ជួលទុកឲ្យនាងទៀង ។

តាំងពីពេលនោះមក លោកកៀង-ឥន្ទ្រតែងតែនាំប្រពន្ធមកសួរសុខទុក្ខនាងទៀងជារៀងរាល់ពេល ព្រមទាំងជួយទំនុកបំរុងលុយកាក់ខ្លះៗទៀតផង ។ នាងទៀងតែងតែជៀសវាងមិនចង់ជួបលោកឥន្ទ្រទេ ដើម្បីកុំឲ្យមានការយល់ច្រឡំពីសំណាក់ភរិយាថ្មោងថ្មីរបស់គាត់ ។

បានកន្លែងសំណាក់ស្រួលបួលហើយ នាងទៀងក៏ធ្វើសំបុត្រសុំលាលែងពីមុខដំណែងគ្រូបង្រៀននៅក្រសួងសិក្សាធិការព្រៃនគរ ព្រមទាំងសុំដកសំណុំលិខិតខ្លះទៀតសំរាប់ប្រើការនៅថ្ងៃក្រោយ ។ នៅខែកញ្ញាឆ្នាំ១៩៤៤ នាងទៀងទទួល

បានសំណុំរឿងទាំងអស់ពីក្រសួងអប់រំជាតិផ្ញើមកពីព្រៃនគរ ។ បានសំណុំលិខិតទាំងអស់នេះហើយ នាងទៀងក៏ចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅអធិការដ្ឋានក្រសួងអប់រំជាតិខេត្តបាត់ដំបង ដើម្បីសុំធ្វើជាគ្រូបង្រៀនឡើងវិញ ។ ថ្ងៃទី១២-៩-៨៤ នាងទៀងត្រូវចូលទៅជួបលោកអធិការបឋមសិក្សាតាមកំណត់ ។ លោកអធិការត្រកូល ង៉ោ អង្គុយចាំនាងទៀងក្នុងការិយាល័យ ។ ពេលចូលទៅដល់ លោកអធិការដោះវ៉ែនតា ចេញក្រឡេកមើលនាងទៀងតាំងពីក្បាលដល់ចុងជើង ហើយនិយាយយ៉ាងគំរោះគំរើយថា ៖

- នាងឯងនិយាយខ្មែរមិនច្បាស់ មានឈ្មោះនិងរូបរាងដូចយួន តែក្រសួងអប់រំជាតិនៅភ្នំពេញបានយល់ព្រមជ្រើសរើសនាងហើយ ។ ខ្ញុំសំរេចចិត្តថានឹងបញ្ជូននាងទៅបង្រៀននៅសាលា « ពាមសីមា » ព្រោះនៅទីនោះមានយួនច្រើន ។ លោកពាក់វ៉ែនតាឡើងវិញ សរសេរលើក្រដាស់មួយមានប្រវែង២-៣បន្ទាត់ជាភាសាបារាំង រួចក៏បោះទៅឲ្យស្មៀនដើម្បីធ្វើសំបុត្រជាផ្លូវការ ។

នេះជាសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់មន្ត្រីខ្មែរម្នាក់ ដែលមិនខ្វីសួរនាំសាមីខ្លួនសូម្បីមួយម៉ាត់ក៏គ្មានផង ។ សេចក្តីសំរេចចិត្តនេះជាអំណាចផ្តាច់ការមួយក្នុងចំណោមអំណាចផ្តាច់ការផ្សេងៗទៀតជាទូទៅនៅក្នុងស្រុកខ្មែរសម័យសក្តិភូមិ ។ លើសពីនេះទៅទៀត គេសង្កេតឃើញសភាពល្ងង់ខ្លៅឥតចេះពិចារណា ការខ្វះធម៌មេត្តារបស់អ្នកដែលមានមុខងារសំខាន់ៗក្នុងការទទួលខុសត្រូវ និងសំរេចចិត្តពីរឿងអ្វីមួយ ។ បើពុំដូច្នោះទេ កាលណាសាមីខ្លួនមានលទ្ធភាពអាចយកជង្វាយមកថ្វាយបាន នេះជាមធ្យោបាយដ៏សក្តិសិទ្ធិមួយដើម្បីរកថវិកាបន្ថែម ! ។

នាងទៀងសុំលាលោកអធិការចេញមកក្រៅរង់ចាំសំបុត្របញ្ជា ។ ម៉ោងប្រហែល១១ លោកស្មៀនក៏ហៅនាងទៅកាន់ការិយាល័យរបស់លោក ដើម្បីចុះហត្ថលេខាទទួលលិខិត ។ លោកស្មៀនខ្សឹបប្រាប់នាងថា សាលារៀននៅពាមសីមាសង់លើទឹក ។ ដើម្បីធ្វើដំណើរទៅកាន់ទីនោះ គេត្រូវជិះទូកសណ្តោងជាមួយកាណូត ។ នៅទីនោះមានខ្មែរពាក់កណ្តាល យួនពាក់កណ្តាល ។ អ្នកគ្រូត្រូវប្រយ័ត្នខ្លួន ព្រោះមានមូលដ្ឋានវៀតមិញមួយយ៉ាងធំនៅទីនោះ ។ គ្រូបង្រៀននៅពាមសីមាត្រូវតែ « គិតគូរ » ជាមួយចៅហ្វាយ ដើម្បីបានវិលមកកន្លែងស្រួលវិញ ។ល។

នាងទៀងត្រូវវិលត្រឡប់មកទីលំនៅវិញដែលមានចម្ងាយ៣គ.ម.ដោយជើងទទេ ។ នាងមិនហ៊ានជិះរ៉ឺម៉កទេ ព្រោះបញ្ហាថវិកា ។ នៅតាមផ្លូវ នាងដើរបណ្តើរយំបណ្តើរនឹកឃើញអាកប្បកិរិយាលោកអធិការ នឹកឃើញសំដីលោកស្មៀន ដែលបង្ហាញផ្លូវដើម្បីម្តេចឲ្យបានមកកាន់បាត់ដំបងវិញ ។ នឹកឃើញការព្រាត់ប្រាស់រត់ចោលឪពុកម្តាយ ដើម្បីគេចខ្លួនពីវៀតមិញ ហើយឥឡូវត្រូវគេបញ្ជូនខ្លួនឲ្យទៅ

តំបន់វៀតមិញដដែល ។ ឱ ! ខ្ញុំអើយ ជាតិនេះកើតមកជាខ្មែរកម្ពុជាក្រោម អ្វីក៏វេទនាម្ល៉េះ ? ។ នៅកម្ពុជាក្រោម វៀតមិញតាមរកចាប់ដោយចោទថាក្បត់វា ...មកដល់កម្ពុជាកណ្តាល គេថាខ្ញុំជាយួន តើខ្ញុំមានសញ្ជាតិជាអ្វី ? ។

នាងដើរតាមផ្លូវលេខ១ស្របមាត់ស្ទឹងសង្កែរ ។ លុះមកដល់ប៉ុស្តិ៍ នាងក៏ចូលទៅទិញតែមប្រៃសណីយ៍មួយសន្លឹក ដើម្បីផ្ញើសំបុត្រទៅលោកមាថាច់-ទីហុង ។ នាងក្រឡេកទៅខាងស្តាំបញ្ជរការិយាល័យប៉ុស្តិ៍ ឃើញមានប្រកាសមួយបិទនៅជញ្ជាំងមានសេចក្តីជាអាទិថា ៖

« សាលាខេត្តបាត់ដំបងត្រូវការជ្រើសរើសស្មៀនប្រចាំថ្ងៃម្នាក់ (*សូមបញ្ជាក់ថានៅជំនាន់នោះ មុខងារស្មៀនស្រីមិនទាន់មានសិទ្ធិពេញលេញចូលក្នុងក្របខ័ណ្ឌក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាលនៅឡើយ*) ក្នុងចំណោមនារីនៅលីវ ដែលមានអាយុពី២០ទៅ២៥ឆ្នាំ ។ ត្រូវចេះនិយាយនិងសរសេរភាសា ខ្មែរ-យួន-បារាំង ហើយត្រូវមានសញ្ញាបត្រ Certificat d'Etudes Primaires Complémentaires Franco-Indochinois » ។

នៅពេលកំពុងយកចិត្តទុកដាក់មើលក្រដាស់នេះ មនុស្សម្នាក់ដើរមកកេះស្មានាងតិចៗហើយសួរថា ៖

- នាង ! នាងជាខ្មែរកម្ពុជាក្រោមឬ ? ។
- ចា៎ះ លោក ។
- នាងចេះភាសាយួនឬទេ ? ។
- ចា៎ះ ខ្ញុំចេះលោក ! ។
- តើនាងចេះអក្សរបារាំង-ខ្មែរច្បាស់លាស់ឬទេ ? ។

នាងទៀងក៏បង្ហាញលិខិតបញ្ជា ព្រមទាំងបញ្ជាក់សព្វគ្រប់ពីជីវិតរបស់នាងជំរាបលោកកុងត្រូលរប៉ុស្តិ៍ ដែលកំពុងតែនិយាយជាមួយនាង ។ លោកធ្លាប់ទៅធ្វើការក្នុងក្រសួងប្រៃសណីយ៍នៅព្រៃនគរចំនួន៣ឆ្នាំ លោកស្គាល់ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមច្បាស់លាស់ណាស់ ។ លោកធ្វើមុខស្លុតបន្ទាប់ពីបានស្តាប់ការរ៉ាយរ៉ាប់របស់នាងមកលោកមានចិត្តអាណិតនាងទៀងជាពន់ពេក ។ លោកចាប់ដៃនាងទៀង ហើយក៏បញ្ជិះនាងខាងក្រោយស្ទូឡិចរបស់គាត់ ដើម្បីទៅកាន់សាលាខេត្តបាត់ដំបង ។ ទៅដល់ហើយ លោកប៉ក់-សាម៉េត ក៏នាំនាងទៅជួបលោកចំរើន-ប៊ុនរឿន ដែលជាភូឈ្មួយខេត្តទី១នៅសាលាខេត្តបាត់ដំបង ។ លោកទាំងពីរនិយាយគ្នាមួយសន្ទុះរួចហើយលោកប៊ុនរឿនក៏ដើរមកនិយាយជាមួយនាងទៀងដោយមេត្តាធម៌ថា ៖ ស្អែកនេះ នាងមកធ្វើ «តេស» ជាមួយគេចុះ ។ នាងទៀងដឹងថា លោកយល់ព្រមទាំងទើសទាំងទាល់ ដោយសារតែអន្តរាគមន៍ពីលោកប៉ក់-សាម៉េតតែប៉ុណ្ណោះ

ព្រោះលោកមិនដែលស្គាល់ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមទេ លោកក៏ស្មានដូចអ្នកឯទៀតដែរថានាងជាយួន...

ថ្ងៃស្អែកឡើង ទី១៣-៩-៤៨ ពេលនាងទៀងដើរទៅដល់មុខការិយាល័យលោកភូឈួយ នាងឃើញមានយុវនារី៥នាក់អង្គុយចាំនៅទីនោះរួចជាស្រេច ។ នារីទាំងនោះស្លៀកពាក់ស្អាតបាតតាមរបៀបខ្មែរនិយាយខ្សិបខ្សៀវគ្នាពីនេះពីនោះ ។ ចំណែកនាងទៀងស្លៀកខោខ្មៅ ពាក់អាវសកមូលដៃវែង ទុកសក់កៀបទៅក្រោយតាមរបៀបខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ។ បុគ្គលិកធ្វើការនៅសាលាខេត្តសម្លឹងនាងគ្រប់ៗគ្នា ដោយមិនដែលឃើញទាំងសំលៀកបំពាក់ ទាំងរូបរាង ទាំងសក់មិនមែនយួនមិនមែនចិន ប្រកពារសមរម្យដូចជាខ្មែរ ។ នាងមិនហ៊ានចូលទៅជិតគេទេ ដោយឈរនៅក្បែរមាត់ទ្វារបន្ទប់លោកភូឈួយទី១ ផ្អែកខ្នងនឹងជញ្ជាំង...

ពេលម៉ោងធ្វើ «តេស» មកដល់ គណកម្មាធិការហៅបេក្ខនារីទាំង៦នាក់ចូលទៅកាន់បន្ទប់លោកភូឈួយទី១ ។ លោកចំរើន-ប៊ុនរឿនដាក់កៅអីពិសេសមួយនៅខាងឆ្វេងគាត់សំរាប់នាងទៀង ។ វិញ្ញាសារមានបីមុខគឺ ៖ សរសេរតាមសូត្រខ្មែរ, សរសេរតាមសូត្របារាំង និងការសន្ទនាផ្ទាល់មាត់ជាភាសាយួន ។ រួចហើយបេក្ខនារីទាំងអស់ត្រូវនៅអង្គុយស្តាប់លទ្ធផល ។ ប្រហែលមួយម៉ោងក្រោយមកលោកប៊ុនរឿនដើរចេញពីបន្ទប់ ញញឹម ហុចដៃស្តាំកាន់នាងទៀង ដៃឆ្វេងកាន់សំណុំលិខិត ហើយនាំនាងទៅជួបឯកឧត្តម ទេព-ផន ចៅហ្វាយខេត្តបាត់ដំបង ។

លោកសម្លឹងមើលមុខនាងទៀងដោយងឿងឆ្ងល់ តែលោកប៊ុនរឿនក៏ធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ពីជីវប្រវត្តិនិងបញ្ហាផ្សេងៗ រួចមកក៏បង្ហាញលទ្ធផល «តេស» របស់នាង ៖

- សរសេរតាមសូត្រខ្មែរ គ្មានកំហុស ។
- សរសេរតាមសូត្របារាំង គ្មានកំហុស ។
- ភាសាយួនល្អបង្គួរ ។

លោកចៅហ្វាយខេត្តងក់ក្បាលញញឹមពេញចិត្តនឹងលទ្ធផលនេះ ។ លោកក្រោកឡើងដឹកដៃនាងទៀងទៅជួបជុំលេខាធិការទាំងអស់ ដើម្បីសួរយោបល់ ។ ពេលនោះលោកប៉ក់-សាម៉េតក៏មកដល់ល្មម ព្រោះលោកក៏ចង់ដឹងពីលទ្ធផលនៃការប្រឡងជ្រើសរើសនេះដែរ ។ នៅពេលនោះលោកប៉ក់-សាម៉េតក៏លើកដៃធានាអះអាងថា នាងទៀងពិតជាកូនខ្មែរកម្ពុជាក្រោមពិតៗ ។ ចំណែកបុគ្គលិកសាលាខេត្តនៅពេលនោះមាន ៖ លោកវ៉ា-សំផុន, លោកពត-សាអ៊ុម (*លោកពត-សាអ៊ុមត្រូវជាឪពុកក្មេករបស់លោកលី-ឌៀប ចាងហ្វាងសារពត៌មានអង្គរបូរី- ក្រោយមកបានចូលទៅបំរើក្នុងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ*), លោកទេព-សារិម និងលោក

អ៊្វូ-ជំនិត ក៏លើកដៃសុំទទួលស្គាល់និងធានាអះអាងដែរ ។

ឯកឧត្តមទេព-ផន ក៏សំរេចតែងតាំងនាងទៀងជាលេខាធិការប្រចាំថ្ងៃ (Sécretaire journalière) ទទួលបន្ទុកខាងកិច្ចការរបៀប (Service d'Ordre) ។លោកអ៊្វូ-ជំនិតជាអ្នកចាត់ចែងធ្វើសំណុំរឿងនេះ ដើម្បីផ្ញើទៅសុំការយល់ព្រមពីក្រសួងមហាផ្ទៃ ។ ឯកឧត្តមទេព-ផន ធ្វើអំណោយ១០០$ដល់នាង ដើម្បីទិញសំលៀកបំពាក់ជាខ្មែរ ។ លោកប៉ាល់-សំអុល ភូឈ្មួយខេត្តទី២ធ្វើអំណោយ៣០$ ដើម្បីឲ្យនាងទិញស្បែកជើងថ្មីមួយគូជំនួសស្បែកជើងឈើកញ្ចាស់ដែលនៅជាប់នឹងជើងនាង ។ ថ្ងៃទី១១-១១-៤៨ នាងទៀងបានចូលធ្វើការនៅសាលាខេត្តបាត់ដំបងតាំងពីនោះរៀងរហូតមក ។

នៅថ្ងៃទី២០-៤-៥០ លោកកៀង-ឥន្ទ្រត្រូវផ្លាស់ទៅកាន់រាជធានីភ្នំពេញ ។ នៅថ្ងៃទី២៦-៧-៥១ លោកកៀង-ឥន្ទ្រមានបេសកកម្មមកកាន់ទីក្រុងបាត់ដំបង ។ លោកចូលសំរាកដេកផ្ទះឪពុកក្មេកឈ្មោះ ហូ-ថាញ់សុក Hô Thanh Sôc មួយយប់ ។ ព្រឹកឡើងម៉ោង១០ លោកត្រូវធ្វើដំណើរចេញពីខេត្តបាត់ដំបងចូលទៅកាន់ខេត្តពោធិសាត់ ដូចមានលិខិតបញ្ជាក់ (Attestation) ជូនភ្ជាប់មកជាមួយនេះ ៖

**SERVICE CENTRAL DE L'ETAT CIVIL
DES SUCCESSIONS ET DES SEPULTU-
RES MILITAIRES**

**139 rue de BERCY 139
PARIS XII°**

ACTE DE DISPARITION

GROUPE DES UNITES DE GARNISON DE PHNOM PENH
(Compagnie de Garnison)

Nous soussignés Lieutenant FERMET Honoré, Officier d'Etat-Civil du Groupe des Unités de Garnison de PHNOM PENH, certifions que le nommé KIEN-INH, fils de KIEN-SREY et de THACH-THI-NHIEU, né le 15 Février 1925 à THION LOI, Canton de TRAVINH, province de TRAVINH, département de Cochinchine,
Adjudant-Chef Interprête inscrit sous le n° 303 au régistre matricule, disparu le 27 Juillet 1951 au kilomètre 16 sur la route de PURSAT à LEACH, province de PURSAT (Cambodge), et que depuis cette époque toutes les recherches auxquelles il a été procédé pour découvrir son sort sont demeurées infructueuses.

<u>CIRCONSTANCES DE LA DISPARITION</u>

Le 27 Juillet 1951, l'Adjudant-Chef Interprête KIEN-INH était désigné pour se rendre à LEACH, province de PURSAT pour y effectuer une séance de propagande. Le convoi qui l'escortait quitta PURSAT à 14 heures at arrivé à LEACH à 15 heures. Il en repart à 17 heures, et à 17 heures 30 au kilomètre 16 de la route de PURSAT - LEACH, il tombe dans une embuscade de Viêt-Minh. A l'issue du combat qui s'est déroulé entre les Viêt-Minh et l'escorte, l'Adjudent-Chef KIEN-INH n'a pas reparu; aucun témoignage sur sa mort n'a pu être recueilli. En conséquence, l'Adjudent-Chef KIEN-INH est porté disparu (suite combat) à compter du 28 Juillet 1951 à o heure 1 minute ./.

**Vu : Pour la légalisation
de la signature du Lieutenant
d'Etat-
FERMET Officier d'Etat-Civil
PHNOM PENH, le Août 1951
Intendant Militaire de 3⁰ Classe
es TC, Chef de Service de l'Intendance
de Phnôm Penh,
Caché et Signé**

**Fait à PHNOM PENH le 10 AOUT 1951
Le Lieutenant FERMET, Officier
Civil du Groupe des Unités de Garnison
Caché et Signé le Lieutenent FERMET**

« ថ្ងៃ២៧-៧-៥១ លោកកៀង-ឥន្ទ្រ នាយរងអត្តលេខ៣០៣, លេខាធិការបកប្រែ បានត្រូវបញ្ជូនទៅកាន់ស្រុកលាច ខេត្តពោធិសាត់ ដើម្បីធ្វើការឃោសនាពន្យល់ប្រជាជន ។ ក្បួនឡានចាកចេញពីខេត្តពោធិសាត់នៅម៉ោង២រសៀល ទៅដល់លាចនៅម៉ោង៣រសៀល ។ លោកចាកចេញពីលាចមកវិញ នៅម៉ោង៥រសៀល ហើយនៅម៉ោង៥កន្លះ នៅត្រង់គីឡូម៉ែត្រលេខ១៦ លោកត្រូវជាប់ក្នុងការឡោមព័ទ្ធរបស់ពួកវៀតមិញ.... » ។

ពេលច្បាំងតទល់គ្នានេះ វៀតមិញចាប់លោកកៀង-ឥន្ទ្រចង រួចនាំយកទៅបាត់ ។

បារាំងស្តាយលោកកៀង-ឥន្ទ្រណាស់ ព្រោះលោកជាមនុស្សស្មោះត្រង់នឹងចៅហ្វាយនាយ ចេះនិយាយនិងសរសេរបីភាសា ។ ក្រសួងមានសមត្ថកិច្ចបានចាត់លោក ចេង ដែលមានឋានន្តរស័ក្តិជា Aspirant និងជាសហការីរបស់លោកឥន្ទ្រឲ្យតាមស៊ើបអង្កេតរឿងនេះ ។ លោក ចេង តាមដានរកអស់៣ឆ្នាំ គ្មានលទ្ធផលអ្វីសោះ ។ នៅឆ្នាំ១៩៥៤ បារាំងត្រូវដកថយពីឥណ្ឌូចិន លោក ចេង ក៏ចូលទៅបំរើក្នុងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ក្នុងឋានន្តរស័ក្តិជាអនុសេនិយទោ នៅផ្នែកសឹករង